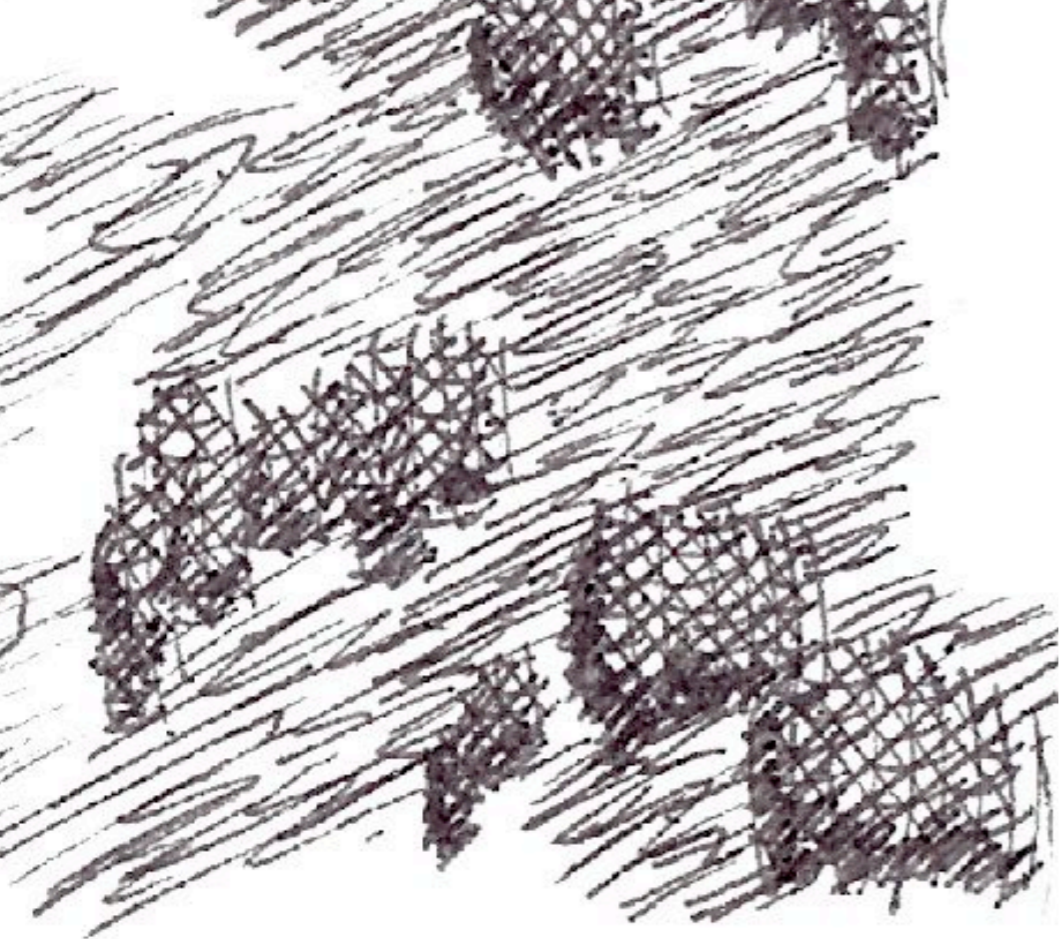




Ekološke imaginacije
Kolektivna čitaonica

EUREKA i Šumski univerzitet
Jul – Oktobar 2023



Ekološke imaginacije: kolektivna čitaonica

Dominantne ekološke imaginacije današnjice usmerene su na previše uska tehnološka, pravna i ekonomska pitanja. One su gotovo po pravilu građene na mitovima čoveka kao mere sveta, tehnologije kao spasenja i budućnosti kao razvoja. Zato scenariji koje takve imaginacije mogu da ponude ne nude osnov za budućnosti koje neguju mrežu života na zemlji.

Kako da mislimo i osećamo drugačije, da bi delovali i zagovarali drugačije budućnosti? Koje to ideje i znanja mogu da nam budu inspiracija u sopstvenom i javnom radu na teme ekološke krize i ekoloških transformacija? I kako imaginacije koje gajimo u sebi oblikuju zašto, kako i šta delimo sa svetom?

Na programu kolektivne čitaonice bavićemo se ovim temama kroz čitanja, razgovore i pitanja, da bismo tragali za uvidima koji otvaraju i proširuju perspektive, razloge i ishode ekoloških transformacija. Teme koje ćemo pokrivati uključuju neomarksistička ekološka čitanja, eko-psihološki self; anti-kolonijalne, indogene ekologija i filozodije novog materijalizma i više od ljudskog sveta.

Kako funkcioniše čitaonica?

Naše čitaonice ovog puta dešavaće se onlajn, ali ćemo naći načina da se povežemo sa svim prostorima u kojima boravimo istovremeno.

Tri nedelje pre svake čitaonice slaćemo literaturu za sledeću sesiju, uz kratke napomene i opis. Svi učesnici u periodu do naredne sesije čitaju tekstove i zapisuju utiske koje debatujemo na narednoj sesiji.

Svaku sesiju započinjemo kolektivnim čitanjem izabranih isečaka teksta od strane učesnika, davanjem osvrta na čitanja i pozicioniranja tekstova u širi kontekst, te debatom o implikacijama teksta na delovanje i život učesnika.

Čitaonica u velikoj meri zavisi od čitanja koja se dese pre nje. Ali ako neke tekstove niste stigli da pročitate ili su vam iz bilo kog razloga bili izazovni, dođite na čitaonicu svejedno :)

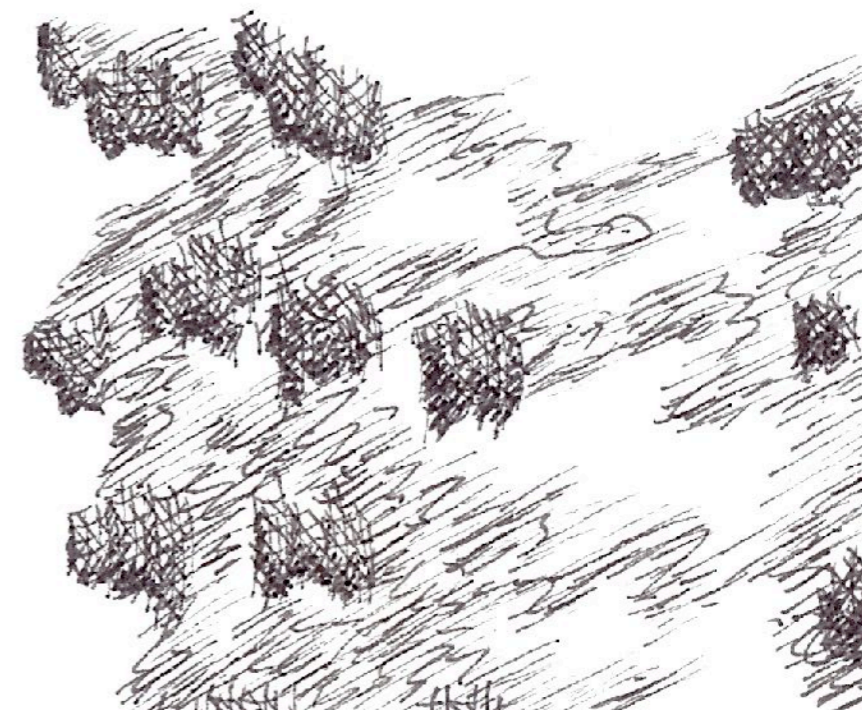
Termini:

I čitaonica: 05.07.2023., 19-21h

II čitaonica: 28.07.2023., 17-19h

III čitaonica: 21.08.2023., 17-19h

IV čitaonica: 08.09.2023., 17-19h





Susret I:

Jason Moore. *The Capitalocene, Part I- on the nature and origins of our ecological crisis.*

Prvo pitanje pred nama je gde se nalazimo: Antropocen ili nešto drugo? O ovom pitanju na zanimljiv način piše Jason Moore u tekstu *The Capitalocene, Part I- on the nature and origins of our ecological crisis*. Moore je sociolog i historičar koji se bavi historijom trenutne civilizacijske stranputice koja u samom srcu ima ekološku destrukciju.

Tekst otvara pitanjem „When and where did humanity’s modern relation with the rest of nature begin?”. Naravno, odgovor na ovo pitanje je jednostavan i nudi nam se sa svih strana: postoji nešto pogano u ljudskoj prirodi, i čim smo pre mogli, uništiti smo svoje okruženje. Netačno! Tvrdi Moore. Ovakva koncepcija negira razlike među ljudima, kao i sposobnost ljudskih zajednica da uredi svoje odnose i odnose sa svojim okruženjem na različite načine. Još važnije, ovakvo pitanje i uobičajen odgovor takođe podržavaju ustaljenu podjelu na Ljude i Prirodu. Upravo tome se protivi Moore u ovom tekstu primenjujući ekološku misao na istoriju u kojoj je ne moguće razdvojiti ljude i „njihovo okruženje”. Tako, kapitalizam više nije oblik organizacije ljudi, već organizacije svega - svinje, mahovina, potoci i skakavci su često takođe deo mreže života koju kapitalizam organizuje i njene eksploatacije. U tom smislu, kada pričamo o emancipaciji i oslobođenju, prosto ne možemo osloboditi radničke klase ili žene, a ne osloboditi pirinač, vetrove i krave.

Time, Moore na izvestan način oslobađa "ljudsku prirodu" od stiska historijskog determinizma i otvara put drugačijim načinima življenja, odnošenja i političkog uređenja. Istovremeno, on otvara i mnogo šire polje mogućeg političkog angažovanja u kojem se mogu naći svi oni koji se na jedan ili drugi način nalaze otuđeni i eksploatisani.

P.S. Za one koji žele više, šaljem od istog autora Part II ovog teksta, a toplo preporučujemo i [YT predavanje](#) o tome kako je kapitalizam izumeo prirodu i onda je uništio, kao i veoma uticajnu knjigu *History of the World in 7 cheap things* koja nudi drugačiju istoriju sveta u kojoj se u prvom planu ne nalaze kraljevi, nacionalne države i naučna otkrića, već kolonijalni pohodi, pileći bataci, sindikalne pobune i indogene borbe. "

Robin Wall Kimmerer, *Learning the Grammar of Animacy*

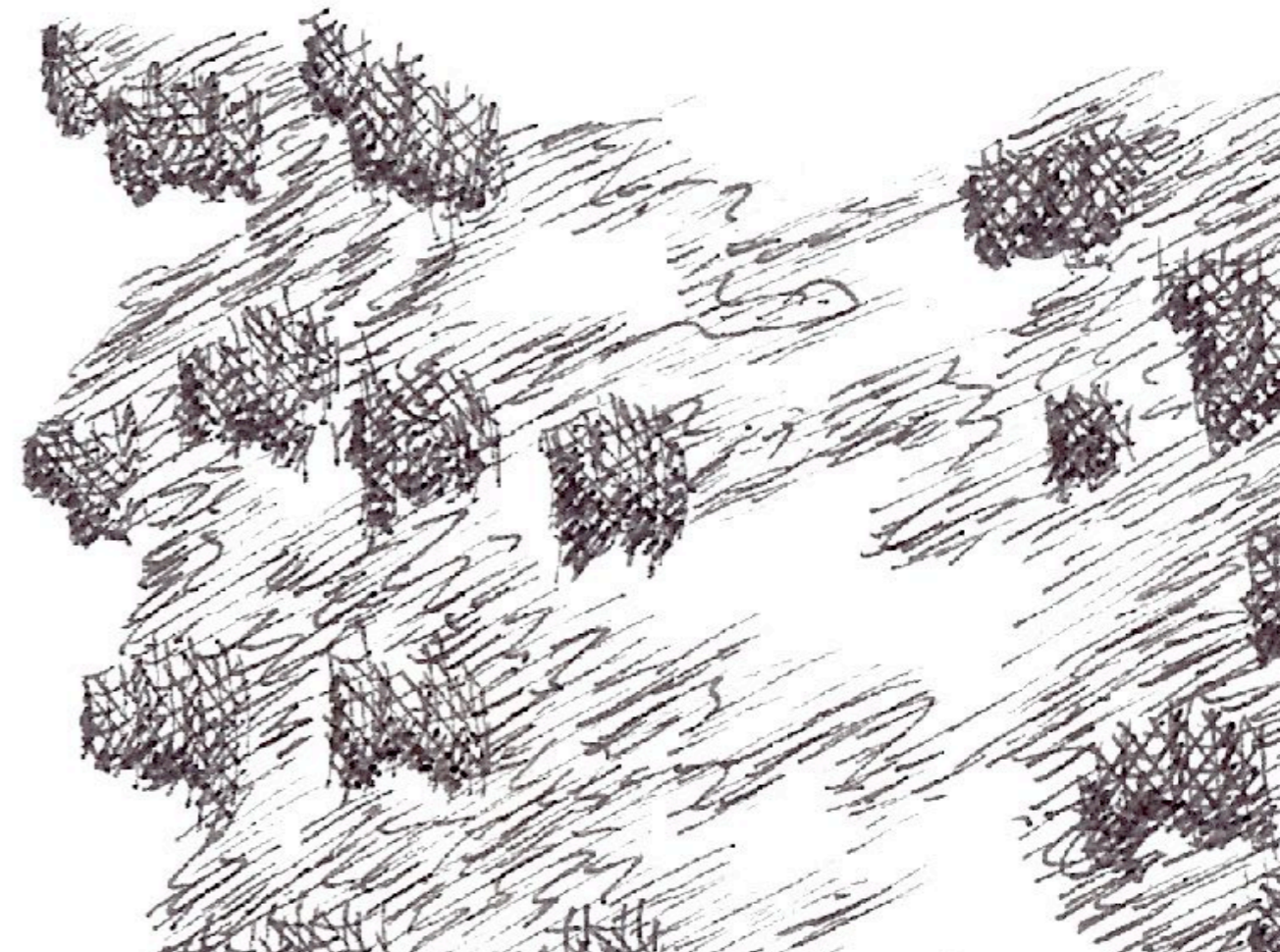
Nastavljamo naše zajedničko putovanje u nešto drugačijem pravcu. Ovoga puta, pitamo se kako govorom možemo otkriti i prizvati neke nove/stare svetove.

Robin Wall Kimmerer je profesorka evolutivne biologije na State University New York i članica Potawatomi nacije. Jedna je od viđenijih predstavnica indogenih nacija iz US, a najvažnije od svega, Robin je beskrajno inspirativna autorka i govornica.

Tekst i video koji smo odabrali bave se jezikom kao načinom da uspostavimo odnos između sebe i sveta. Poredeći njen maternji jezik - engleski - i njen predački, powatomi jezik, koji s puno napora uči, ona ukazuje na otuđenost i gordost dominantne svetske civilizacije i poziva na drugačije odnošenje ka svima sa kojima delimo dom i svet. Powatomi jezik otkriva društvo koje doživljava svet na radikalno (korenito) drugačiji način. Svet u kojem je (skoro) sve živo, zna, donosi odluke i utiče na sve oko sebe. To je ujedno poziv da ka tim „komšijama“ imamo sasvim drugačiji odnos i da ih osetimo kao učitelje, prijatelje, saborce.

Tekst koji šaljemo u prilogu je inače poglavlje iz njene knjige *Braiding sweetgrass* koju svakako preporučujemo, a kako su njeni nastupi uživo nama jednako isceljujući, šaljemo i [ovaj snimak predavanja](#) u kojem ona odlazi korak dalje u promišljanju engleskog jezika i nudi neke predloge za njegovu promenu.

Susret II:





Susret III:

Andy Fisher, *Ecopsychology as Decolonial Praxis*

Evo i novog poziva na zajedničko čitanje i razmišljanje. Ovog puta o tome kako način na koji razumevamo sebe i svoje mesto u svetu može da bude vetar u leđa opresiji sa jedne, ili dekolonizaciji sa druge strane.

Endi Fišer je napustio svoj poziv inženjera životne sredine, kako bi tragao za manje individualističkim, ekološkim razumevanjima psihe. U svojim nastojanjima da doprinese pokretu ekopsihologije, zagovara da su nam potrebni novi načini da pojmimo i osećamo veze između polja koja se u modernim, kapitalističkim, kolonijalnim društvima vide kao odvojena - psihe, prirode i društva. U tekstu koji šaljemo pojašnjava zašto je traganje za ovim vezama ne samo neka nova niša psihologije, već i radikalna dekolonijalna praksa. Ovako postavljena psihologija i psihoterapija unosi i radikalne izmene u poimanje mentalnog zdravlja. Možemo biti mentalno dobro, ako su mnogi na svetu dobro, i obrnuto.

Ovo je i poziv svima nama da reflektujemo na to kako doživljavamo sopstevnu isprepletanost sa svim što čini ovu planetu. Sa tim u vezi, i [predavanje](#) koje delimo, u kome Dejvid Abram - kulturni ekolog, takođe angažovan u stvaranju ekopsihologije - govori o isprepletanosti naše psihe i tela sa drugim bićima i celom planetom.

Arturo Escobar, *Pluriversal Politics*

Za kraj naših susreta predlažemo čitanje uvoda u knjigu **Pluriversal politics** Artura Eskobara. Eskobar je još jedan pobunjeni inženjer, koji se ranih devedesetih pridružio anti-globalističkom, post-razvojnem pokretu, da bi brzo postao jedan od njegovih najprominentnijih glasova. Rođen je u Kolumbiji, ali drugu polovinu života provodi predajući na univerzitetima u SAD. Međutim, Kolumbija, naročito njen siromašni, „nerazvijeni” i pobunjeni zapad predstavljaju za njega ne samo izvor inspiracije i učenja, nego i stalan prostor sretanja i aktivizma. Pojam pluriverzuma koji je prisutan u gotovo svim njegovim pisanjima, je upravo teorija po kojoj je poznat u mnogim kritičkim krugovima.

U ovoj, njegovoj za sada poslednjoj knjizi, srećemo iskusnog autora koji jednostavno, gotovo esejistički, piše o kompleksnim multi-krizama i pitanjima koje živimo, ali veoma važno, uvek borbeno, aktivistički i sa konkretnim primerom kako može drugačije.

Uvod koji nosi naslov *Another World is Possible*, predstavlja poziv na drugačije mišljenje i osećanje politike koje otvara prostor za drugačije „kosmovizije”. To je poziv za radikalno odbacivanje svih nametnutih načina življenja i socijalizacije, uvek temeljno inspirisan indogenim zajednicama Latinske Amerike i drugim buntovnim grupama. Upravo zato i predlažemo ovo poglavlje zbog dobrog balansa kritike i delatnosti.

Nećete pogrešiti ako nakon čitanja uvoda, produžite unazad na veoma zanimljiv Predgovor ili unapred na bilo koje poglavlje, jer knjiga vrvi od zanimljivih pojmova (senti-pensar, pluriverse, cosmo/visions, un/real...), primera, citata, poema...

Susret IV:





O nama

Mi smo Višnja i Goran. Kulturolozi, edukatori, istraživači i stvaraoci, koji istovremeno žive ne-urbanim životom, punim DIT akcija i propitivanja naviknutih načina organizovanja i odnošenja sa svetom. Radimo na nekoliko fakulteta, u nekoliko organizacija u polju kulture, nasleđa i kulturnih politika – i kontinuirano tragamo za znanjima, iskustvima i praksama koje otvaraju mogućnosti za brižnije i isprepletanije življenje.

Šumski univerzitet za nas predstavlja jednu od tih potraga, nastalu kao odgovor na interesovanja i stremljenja koja su se otvorila našim odlaskom iz grada. Kroz nju nastojimo da nađemo mesto i vreme za teme i načine za koje nema mesta drugde. Kao Šumski univerzitet eksperimentišemo sa prodrmanjem ustaljenih poimanja obrazovanja, kulture i prirode, te stvaramo prostor za drugačije ekološke, a istovremeno i društveno-političke imaginacije i delanja.

Iznikao iz zemlje Fruške gore, nastanjen mnoštvom bića i načina bivanja koji uspevaju da se po-drže i druže, Šumski univerzitet je tu da nam šapne da je život mnogo vrcaviji, isprepletaniji i magičniji nego što su nas učili. Šumski nas odučava od naučenih, dominantnih načina, i poziva da otvorenih srca tragamo, maštamo i isprobavamo drugačija razumevanja, osećanja i življenja. Šumski nastaje svojim tokom, migolji se očekivanjima, i voli subverzivno-negujuća učenja. Posvećen je preispitivanju i preoblikovanju granica kulture, društva i prirode, kako bi otvorio prostor za nove ekološke, kao i društveno-političke imaginacije i život.

Procesi na Šumskom univerzitetu zasnovani su na principima kritičkih, dekolonijalnih i eko-pedagogija. Zajedničko za sve ove forme je da stvaranje i deljenje znanja nije samo kognitivno, već telesno i afektivno, a dolazi iz specifičnih sezonskih radnih praksi i izloženosti svim živim akterima ovog prostora.

ŠU je otvoreno učilište, mesto na kome se žudi za učenjem i isprepletanijim razumevanjima života, vođenim zapitanošću i željom za transformacijama. Učilište bez probranih učitelja, diploma i školarina. Učilište sa staništem, ali i učilište koje putuje i povezuje se sa drugim mestima i bićima koja se pitaju i tragaju. Ono je liminalno koliko i šumsko - na mestu susreta zaštićenih šuma Nacionalnog parka Fruška gora sa zemljom koja je bila voćnjak, te vikendica socijalističkog perioda, a danas mesto stalnog stanovanja na periferiji Novog Sada - mestu mnogo komplikovanijem od idealizovanih ideja o šumama.

